

**Samen werken aan
een milieuvriendelijke stad
aan de Maas**

Werkplan 2008
Rotterdams Milieucentrum

CONCEPT

Inhoud:

1. Inleiding

2. Ondersteuning en netwerk

2.1 Groepengelden

2.2 Ondersteuning

2.3 Platforms

3. Communicatie & debat

3.1 Debat

3.1.1 Groene Conferentie

3.2 Rotterdamse Milieucourant

3.3 Groepennieuwsbrief

3.4 Groene Agenda

3.3 Websites

4. Natuur en Ruimte

4.1 Parkenoverleg

4.2.1 Aanleiding

4.2.2 Doelen

4.2.3 Overleg

4.2.4 Ondersteuning

4.2.5 Plannen

4.2 Natuur in Kaart

4.3 Groenpunt

4.4 Groene4sprong

4.5 Groene Oase

4.6 Klankbordgroep natuur en dierenwelzijn

5. Lucht, klimaat en mobiliteit

5.1 Energieproject 'bestaande bouw'

5.2 Wijkactiviteiten

5.2.2 Klimaat, Want?

5.2.3 Flex Fietsfestival 2008

5.2.4 De Week van de Vooruitgang

5.2.5 Klimaattentoonstelling in de wijken

6. MilieuDivers

6.1 MilieuDivers inleidend

6.1.1 2008

6.1.2 werkwijze

6.2 MilieuDivers traject A

6.2.1 Wijkbijeenkomsten

6.2.2 Cineac Abroad

6.2.3 Excursie Stilte naast de stad

6.3 MilieuDiversactiviteiten traject J

6.3.1 Cursus Rotterdams Milieuvorlichter

6.3.2 FLEX M-tv

6.3.4 Fietsfestival 2008

6.3.5 The Bet

6.3.6 Jong Groen

7. Landelijke samenwerking

8. Begroting 2008

Bijlage 1

1. Inleiding

Door de acties van de voormalige president van de Verenigde Staten Bill Clinton en zijn vicepresident Al Gore heeft de aandacht voor klimaatveranderingen een enorme vlucht genomen. Rotterdam werd 'Clinton town'. In rap tempo worden klimaatinitiatieven op de stad afgeschoten. Klimaat is 'hot', milieu is in, fijn stof is volksvijand nummer 1, [duurzaamheid wordt beleid](#), en dan is 2008 ook nog het Groenjaar!

[Het is voor een lokaal milieucentrum als het RMC even wennen. Je kunt rustig spreken van een klimaatverandering. De omslag is plots en fors. Prioriteit nummer een van het college van B en W lijkt het klimaat. 'Rotterdam werkt aan een beter klimaat' staat in grote 'Ben Hur-letters' op de trams en posters. De gemeente kwam in 2007 met de ambitieuze doelstelling van vijftig procent koolstofdioxidereductie in 2025 \(ten opzichte van 1990\). Alle zeilen worden bijgezet in onze havenstad. Een reductiedoelstelling die verder gaat dan de nationale doelstelling. Rotterdam transformeert van hekkensluiter tot koploper op mondiaal niveau. Twee jaar geleden konden wij dit zelfs in onze wildste fantasieën niet verzinnen.](#)

[De grote vraag is: hoe houden we de aandacht voor het klimaat en het milieu de komende jaren vast? Die aandacht is nodig om de ambitieuze doelstelling ook écht te kunnen realiseren. Zonder steun uit brede lagen van de bevolking en steun van ondernemers lukt het niet om die doelstelling te halen. Het RMC gaat de komende jaren er alles aan doen om mensen te motiveren mee te doen en de boodschap uit te dragen. Tegelijkertijd blijft het RMC de ontwikkelingen kritisch volgen.](#)

[Zoals altijd is 'ons Rotterdam' een stad vol tegenstrijdigheden. Een stad die met twee nieuwe kolencentrales op een nieuwe Maasvlakte toch de CO₂-race wil winnen. Een stad die de economie op volle toeren laat draaien en toch het milieu gaat sparen. Een stad die ook Bavaria-racewagens door het centrum laat scheuren en vliegtuigjes \(en helikopters\) over de Maas laat scheren, om vervolgens haar bewoners te vragen een 'graadje minder' te stoken.](#)

[Op zijn eigen wijze gaat het RMC in 2008 een groot aantal activiteiten en campagnes ontplooiën \(of voortzetten\). Activiteiten waar duizenden Rotterdammers bij worden betrokken en van zullen horen. Er komt een Groene Oase op het Noordplein in de 'Week van de Vooruitgang', een 'Groene4sprong' als onderdeel van het Groenjaar, en er trekt weer een lokale televisieploeg de wereld in om een videodocumentaire te maken in de serie 'Cineac Abroad'. In 2008 gaat het RMC verder met zijn uitzendingen van de jongeren op ETV.](#)

[Het milieucentrum wil meer jongeren op de fiets. Gezond, snel en beter voor het milieu! Dus komt er in 2008 een fietsfestival. Er worden nog meer Rotterdams Milieuvorlichters \(RMV's\) opgeleid, want er zijn er veel nodig om aan leeftijdsgenoten te vertellen over klimaatveranderingen en luchtkwaliteit.](#)

[MilieuDivers, het project voor en met jongeren en bewoners met een allochtone achtergrond, wordt het komende jaar zoveel mogelijk samen met het Haags Milieucentrum opgezet. Hiervoor dienden beide milieucentra een aanvraag in bij het ministerie van VROM in het kader van de nieuwe subsidieregeling 'Van deur tot dampkring'. Deze subsidieregeling is gericht op activiteiten voor moeilijk bereikbare groepen.](#)

[Het RMC wil in 2008 een actieve rol spelen in de discussie over een autoluwe stad in al haar facetten. Die discussie moet in 2008 eindelijk eens goed op gang komen! Het milieucentrum pleit hier al jaren voor. Ook wil het RMC, samen met andere milieuorganisaties, van zich laten horen op het door het RCI aangekondigde World Port International Congress dat medio 2008 zal plaatsvinden. De scheepvaart is immers nog steeds een van de grootste vervuilers van de lucht en een ongrijpbare sector.](#)

Ook heeft het RMC het Cradle to Cradle concept omarmd. Het zeer inspirerende op een zowel biologische – als technische kringloop georiënteerde concept werd voor een breder publiek ontsloten door de televisie documentaire 'Afval = voedsel' van VPRO tegenlicht in oktober 2006. Cradle to Cradle is een manier van kijken, ontwerpen en uitvoeren ontwikkeld door de Amerikaanse architect William McDonough en de Duitse chemicus Braungart. In een 'ongevraagd advies' aan het gemeentebestuur stelde het RMC dat het Cradle to Cradle concept als een van de uitgangspunten gebruikt zou moeten worden in het Rotterdam Climate Initiative. Het RMC blijft de (internationale) ontwikkelingen rond Cradle to Cradle volgen en organiseert in 2008 een aantal bijeenkomsten en activiteiten met het doel Cradle to Cradle ook in Rotterdam te laten 'landen'.

Het milieucentrum blijft de aanjager van nieuwe projecten. Het initiatief 'Energiebesparing particulier woningbezit' moet komend jaar tot resultaten gaan leiden. Het doel is het toegankelijker en beter bereikbaar maken van informatie voor particuliere woningeigenaren, zodat zij gemakkelijker aan informatie kunnen komen over het energiezuiniger maken van hun eigen pand. Eeën van de voorstellen in het plan is het creëren van een voorbeeldpand, een '(t)huishaven'.

Het RMC is qua personeel uitgebreid. Daarom kan het RMC zich in 2008 meer inzetten voor het optimaal ondersteunen van de aangesloten natuur- en milieuorganisaties.

Het planteam Ecohuis Rotterdam wordt het komende jaar serieus opgepakt. In het Ecohuis Rotterdam - met als voorbeeld het Ecohuis Antwerpen – is een permanente expositie over natuur en milieu te bezichtigen. Tevens wordt het Ecohuis Rotterdam het nieuwe onderkomen van het RMC.

Speerpunten

De vijf speerpunten uit het Werkplan 2006–2007 van het RMC zijn in 2008 wederom de uitgangspunten doch inclusief een Cradle to Cradle toevoeging. De speerpunten lopen als een rode draad door het werk en de activiteiten van het RMC heen:

1. Luchtkwaliteit en gezondheid
2. Energiebesparing en klimaat
3. Beter, meer en met elkaar verbonden groen in de stad
4. Duurzaam bouwen vanuit het Cradle to Cradle concept
5. Het creëren van mMeer draagvlak onder jongeren en allochtone Rotterdammers voor natuur, milieu, duurzaamheid en Cradle to Cradle concepten-~~ereëren~~

Samen werken aan een milieuvriendelijke en duurzame stad aan de Maas waar Cradle to Cradle een uitgangspunt wordt!

Rotterdam, 29 oktober 2007

Emile van Rinsum (directeur Rotterdams Milieucentrum)

Op haar (eigenlijk is RMC mannelijk omdat milieucentrum een onzijdig woord is. Het persoonlijk voornaamwoord van onzijdige woorden is hij/hem. Dus eigenlijk moet het zijn: op zijn eigen wijze gaat het RMC...enz.) eigen wijze gaat het RMC in 2008 weer een groot aantal activiteiten en campagnes ontplooiën waarbij duizenden Rotterdammers bij worden betrokken en van zullen horen. Er komt een Ggoase op het Noordplein in de 'Wweek van de Vvooruitgang', de Ggenderdeel van het Groenjaar 2008 en er trekt weer een lokale TV-pleeg de wereld in om een videodocumentaire in de serie 'Cineac Abroad' te maken. In 2008 gaat het RMC ook verder met uitzendingen van de jongeren op ETV. FLEX M zendt in 2008 weer uit over milieu.

Het milieucentrum wil meer jongeren op de fiets. Gezond, snel en beter voor het milieu! Het FLEX Fietsfestival 2008 op het Afrikaanderplein zit in de pijplijn. Er worden in 2008 nog meer Rotterdams Milieuvorlichters (RMV) internationale Havenconferentie (Welke? Wanneer?) wil het RMC, samen met ander milieuorganisaties, van zich laten horen, want de scheepvaart is in Rotterdam nog steeds één van de grootste vervuilers van de lucht.

Het milieucentrum blijft de aanjager van nieuwe projecten. 'Energiebesparing particulier woningbezit' moet komend jaar tot resultaten gaan leiden. Het doel is om het voor particuliere woningeigenaren gemakkelijker te maken aan informatie te komen over het energiezuiniger maken van hun pand. Een van de voorstellen in het plan is het creëren van een voorbeeldpand, een '(t)huishaven'.

Speerpunten

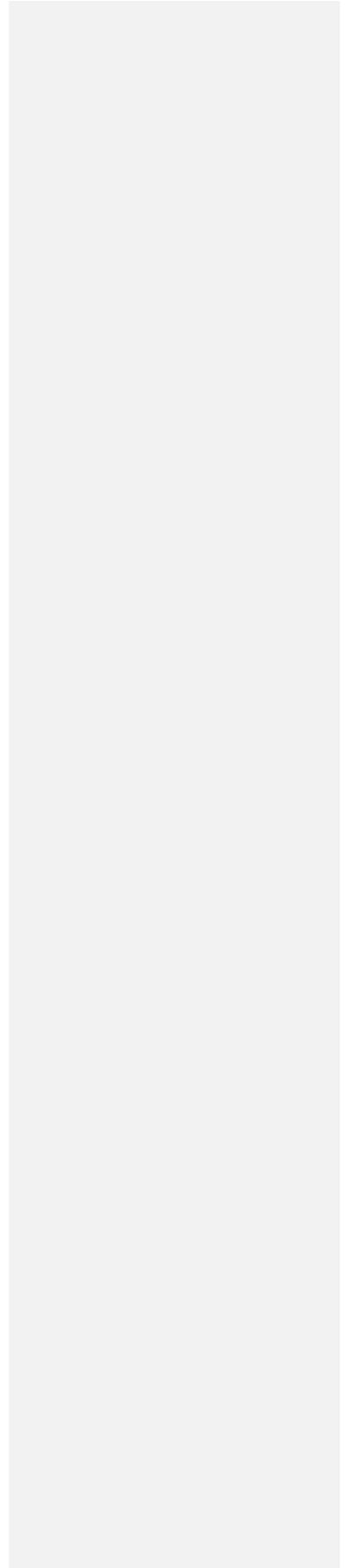
De vijf speerpunten uit het Werkplan van 2006—2007 van het RMC zijn in 2008 wederom het uitgangspunt voor het RMC. De speerpunten lopen als een rode draad door het werk en de activiteiten van het RMC heen:

1. — **Luchtkwaliteit en gezondheid**
2. — **Energiebesparing en klimaat**
3. — **Beter, meer en met elkaar verbonden groen in de stad;**
4. — **Duurzaam bouwen**
5. — **Meer draagvlak onder jongeren en allochtone Rotterdammers creëren**

Nu het RMC qua personeel is uitgebreid, gaat het zich in 2008 inzetten om de aangesloten natuur—en milieuorganisaties optimaal te ondersteunen. Het planteam Ecohuis Rotterdam (?) wordt het komende jaar serieus opgepakt. In hHet Ecohuis Rotterdam—met als voorbeeld het Ecohuis Antwerpen—is een permanent wordt naast een constante expositie over natuur—en milieu te bezichtigen. Tevens is het Ecohuis Rotterdam het nieuwe onderkomen ook het nieuwe kantoor van het RMC.

Samenwerken (en/of samen werken?! (zie titel jaarplan)) aan een milieuvriendelijke en duurzame stad aan de Maas!

|

2. Ondersteuning en netwerk

Voor de ondersteuning van natuur- en milieugroepen is binnen het RMC *Emile van Rinsum* verantwoordelijk. Samen met zijn collega's creëert hij een zo goed mogelijk basis voor de ondersteuning van burgerinitiatieven op het gebied van natuur en milieu. Want dit blijft ook in 2008 de *core-business* (kernactiviteit) van het RMC!

Met opmaak: Lettertype: Cursief

2.1 Groepengelden

Jaarlijks kan het RMC een bedrag van ongeveer € 14.000,- toekennen aan 'groepengelden'. Deze financiële ondersteuning aan vrijwilligersorganisaties wordt ook in 2008 door het RMC gecontinueerd. Rotterdamse natuur- en milieugroepen kunnen bij het milieucentrum de ze financiële ondersteuning blijven aanvragen. Er kan werkgeld worden aangevraagd, een klein budget voor de reguliere kosten zoals telefoon- en kantoorkosten. Daarnaast kunnen en projectgelden: worden aangevraagd voor projecten en activiteiten zoals tentoonstellingen, acties, websites, publiciteit en gedrukte uitgaven. Het uitgangspunt blijft een snelle en gemakkelijke procedure blijft het uitgangspunt.

Het RMC-bestuur vindt echter wel dat er meer budget beschikbaar moet komen voor burgerinitiatieven op het gebied van natuur- en milieu, zodat ook de doelgroep kan worden verbreed naar ook niet natuur- en milieuorganisaties die met thema's als klimaat, duurzaamheid, natuur en milieu aan de slag willen.

2.2 Ondersteuning

Doordat het aantal medewerkers in 2007 is uitgebreid kan de praktische en inhoudelijke ondersteuning aan (achterban)groepen het komende jaar verder worden uitgebouwd. Rotterdamse natuur- en milieugroepen kunnen bij het milieucentrum terecht voor organisatorische en juridische ondersteuning (zie overzicht hieronder). Het milieucentrum zorgt verder voor documentatie. In 2008 wordt er gestart met een knipselarchief Natuur en Milieu. (Voorontwerp) Bestemmingsplannen liggen ook bij het milieucentrum ter inzage, en de digitale (groepen)nieuwsbrief informeert groepen over nieuwe ontwikkelingen en activiteiten.

In januari 2008 wijzigt de regelgeving rond de milieurechtshulp. De drempel om in aanmerking te komen voor milieurechtshulp wordt hoger voor natuur- en milieugroepen omdat zij vanaf 2008 wordt hoger middels (middels is een germanisme) (onder andere) een eigen bijdrage moeten betalen. Het milieucentrum gaat in de loop van 2008 een vaste relatie opbouwen met het advocatenkantoor Spuistraat 10 in Amsterdam. Het doel hiervan is de milieurechtshulp toegankelijk te houden voor de RMC-achterban. Er komt een Rotterdams (telefonisch) juridisch spreekuur en het milieucentrum maakt plek voor juridisch overleg voor Rotterdamse groepen, zodat groepen niet steeds naar Amsterdam op en neer hoeven.

Ondersteuning op een rij:

Het milieucentrum ondersteunt [haarzijn](#) achterbanorganisaties in 2008 door:

- [H](#)et ter beschikking stellen van vergader- en cursusruimte
- [H](#)et beschikbaar stellen van werkgelden en projectsubsidies
- [H](#)et verlenen van service op het gebied van lay-out en publiciteit
- [H](#)et opnemen van activiteiten in de Groene Agenda (gedrukt en digitaal)
- [H](#)et opnemen van artikelen van aangesloten organisaties in de digitale nieuwsbrief
- [D](#)e uitleen van materialen en apparatuur als beamer, geluidsinstallatie, digitale (video)camera
- [H](#)et verzorgen van verzendingen
- [D](#)e ondersteuning bij subsidieaanvragen
- [O](#)ndersteuning bij internetgebruik (e-commerce, websites)

Inhoudelijke ondersteuning kan op verschillende manieren plaatsvinden:

- [H](#)et verstrekken van inhoudelijk advies
- [H](#)et verstrekken van juridisch advies via onze milieadvocaten van Spuistraat 10
- [H](#)et [H](#)et bieden van een abonnement op de (interne) groepennieuwsbrief en de Rotterdamse Milieucourant
- [H](#)et inhoudelijk ondersteunen van informatiebijeenkomsten, symposia en debatten
- [D](#)e praktische ondersteuning van bijeenkomsten, activiteiten en acties
- [D](#)e organisatie van overleg tussen groepen (zoals het platform Noordrand, het Parkenoverleg)
- [D](#)e organisatie van de jaarlijkse Groene Conferentie en andere informatieve bijeenkomsten
- [D](#)e organisatie van workshops en cursussen

2.3 Platforms

Het milieucentrum organiseert ook het overleg tussen natuur- en milieugroepen. Het [P](#)arkenoverleg is hier een goed voorbeeld van ([zie bladz. ...., hoofdstuk .....](#)). ~~maar~~ In 2008 wil het RMC ook het platform Noordrand ~~weer~~ nieuw leven in-blazen. De ontwikkelingen aan de noordrand van Rotterdam volgen zich in een hoog tempo op, omdat er een groot aantal ontwikkelingen plaatsvinden aan de Noordrand van Rotterdam. De plannen voor een bedrijvenpark in de polders Schieveen staan wegens een uitspraak van de Raad van State in de ijskast. De Zestienhovensse polder wordt ontwikkeld als een woongebied waarbij een groot deel van het oude Park Zestienhoven moest sneuvelen. Maar dankzij de gezamenlijke acties van 'Ieders Land' (2003 – 2004) blijft een groot deel van de volkstuincomplexen overeind. ~~s~~ ~~D~~ ~~e~~ ~~n~~ ~~d~~e plannen voor de nieuwe verbindingsweg de A13/16 worden steeds reëler.

~~.-Ook ontstond in 2007 het plan om een apart platform Rotterdamse binnenstad op te richten.~~

3. Communicatie en debat

Binnen het milieucentrum is *Emile van Rinsum* verantwoordelijk voor de communicatie en de organisatie van het debat.

3.1 Debat

Het RMC ~~streeft~~ ~~organiseert~~ ook in 2008 naar themagerichte debatbijeenkomsten. De jaarlijkse Groene Conferentie is hier een goed voorbeeld van. Maar het milieucentrum wil ook debatbijeenkomsten organiseren in de Groene Oase tijdens de 'Week van de Vooruitgang' (zie pagina .....) over mobiliteit tijdens de Week van de Vooruitgang over mobiliteit. Het Groenjaar biedt voldoende mogelijkheden om over groene thema's te praten in debat te gaan. Het RMC neemt komend jaar het initiatief voor een debat over een autoluwe (binnen)stad in het kader van het klimaat en de luchtkwaliteit. Hierbij wil het RMC ~~best practices (toepasbare, succesvolle voorbeelden uit de praktijk)~~ elders in Europa en de wereld als uitgangspunt nemen. Ook het 'Cradle to Cradle' concept wordt een thema voor een of meerdere debatbijeenkomsten.

Met opmaak: Lettertype: Cursief

3.1.1 Groene Conferentie

De Groene Conferentie is de jaarlijkse bijeenkomst voor actieve leden van bij het milieucentrum aangesloten organisaties. Ook andere, in het thema geïnteresseerde mensen zijn overigens welkom. De afgelopen jaren waren de thema's van de Groene

Conferenties: luchtkwaliteit (2003), natuur— en milieueducatie (2004), de gemeenteraadsverkiezingen (2004), bewonersparticipatie (2005), jongeren en milieu (2006), en het klimaat (2007).

Debat vindt plaats tussen beleidsmakers en milieuorganisaties. ~~Het met als~~ doel is om standpunten tot een uit ~~te wisselen~~ te komen van standpunten tussen (actieve) burgers ~~en~~ 'de politiek', en het bestuur.

De Groene Conferentie wordt net als in voorgaande jaren voorafgegaan door een informele 'groene lunch'. ~~Ook en de~~ uitreiking van de 'Groene Vogel' (de prijs voor natuurvrijwilligers) en de 'Groene Plum' (een prijs voor een groene overheidsdienaar) zijn ~~een~~ vaste onderdelen ~~en~~ van de conferentie. Veel onderwerpen zijn via de Groene Conferentie op de publieke en politieke agenda gekomen, en hebben ook geleid tot nieuw beleid en initiatieven vanuit de bevolking.

3.2 Milieucourant

De Rotterdamse Milieucourant verschijnt (minimaal) zes keer per jaar in digitale vorm. Het blad bevat artikelen rond (actuele) ontwikkelingen in Rotterdam die van uit het oogpunt van duurzaamheid van belang zijn. De redactie van de RMcourant besteedt in haar artikelen veel aandacht aan integrale oplossingen en beleidsalternatieven. Het blad opinieert en nodigt actief uit tot uitwisseling van ervaringen en discussie met het Rotterdams e gemeentebestuur en de Rotterdamse —politiek. Het blad zoekt naar een juiste mix van verdieping, actuele berichtgeving en discussie.

Het maken van een aantrekkelijk en goed leesbaar blad van hoog niveau voor een brede doch in het milieu geïnteresseerde doelgroep kost veel tijd en deskundigheid. Ook in 2008 wordt gewerkt aan uitbreiding van het netwerk van mensen, die op niveau in *de Rotterdamse Milieucourant* kunnen schrijven en meedenken over de inhoud edaarvan.

Ook in 2008 wordt onderzocht of een 'papieren uitgave' van de Rotterdamse Milieucourant tot de mogelijkheden behoort.

3.3 Groepennieuwsbrief

Het doel van de interactieve elektronische groepennieuwsbrief is tweërlei: enerzijds het versterken van de band met actieve leden van aangesloten organisaties, anderzijds het te beter te informeren van deze leden over de actualiteit, nieuwe ontwikkelingen en de achtergronden daarvan op het gebied van natuur en milieu. ~~Via zijn haar netwerken verkrijgt het RMC veel informatie en inventariseert het ook actief ervaringen elders (Vaag: Wat voor ervaringen? Van wie). Het RMC verzamelt, analyseert en 'filtort' deze informatie, en geeft deze door aan zijn achterban.~~

In 2008 wil het RMC zijn haar e.nieuwsbrief een meer interactieve opzet geven. Op de nieuwsbrief kan dan direct gereageerd worden met de bedoeling dat de informatie uit het

lokale netwerk ook weer terug-komt in het netwerk. Ook kunnen de ontvangers bijvoorbeeld direct vragen stellen, of om uitgebreidere informatie vragen. De bedoeling is deze groepennieuwsbrief maandelijks uit te brengen, of als een 'special' als de actualiteit daartoe aanleiding geeft.

3.4 Groene Agenda

De Groene Agenda wordt sinds jaar en dag uitgegeven door het Rotterdams Milieucentrum. De Groene Agenda ontstond uit een samenwerkingsverband tussen de gemeentelijke dienst Sport en Recreatie (afdeling Natuur- en Milieueducatie), het Zuid-Hollands Landschap, de Groene Passage en andere organisaties. De Groene Agenda richt zich op de gehele Rotterdamse regio en presenteert groene diverse-groene-activiteiten- aan een breed publiek. Het doel is om met als doel meer mensen in aanraking te brengen laten komen met de natuur en groene activiteiten, zoals wandelingen en- excursies in en rond de stad. De agenda wordt zes keer per jaar uitgegeven in een oplage van 12.000 exemplaren. Naast een verzending naar zo'n tweeduizend2000- abonnees ligt de Groene Agenda in alle bBibliotheken en (deel)gemeentelijke balies in Rotterdam en de regio. Ook-en is de agenda opgenomen in het verspreidingssysteem 'Rotterdamse Informatie Punten' (RIP). In 2008 wordgaat de agenda ook verspreid worden in het 'culturele circuit' via de Cultuur Koerier - via de zogenaamde 'VVV- verspreiding'-, op tweehonderd200 adressen in Rotterdam en de regio. Daarnaast worden de mogelijkheden onderzocht van advertenties, inclusief bijbehorende inkomsten. De Groene Agenda kent ook een digitale variant (zie sub-hoofdstuk 3.5). De digitale en gedrukte versies versterken elkaar in grote mate.

In het kader van het Ggroenjaar wordten er in 2008 een aantal 'specials' uitgegeven over onder andere de Groene Oase en de Groene4sprong.

3.5 De Websites

Het is noodzakelijk de website van het Milieucentrum www.milieucentrum.rotterdam.nl goed up-to-date (actueel -bijgewerkt)- te houden. Er wordt vVeel aandacht wordt- gegeven aan functionaliteit, organisatie, inhoud en de toegankelijkheid van de informatie. De links naar de aangesloten organisaties krijgen speciale aandacht. De website speelt een belangrijke rol bij het bekendmaken van de projecten van het RMC bij het Rotterdamse publiek, en is een snelle vorm van berichtgeving van het milieucCentrum naar de groepen en geïnteresseerde achterban.

Het RMC beheert nNaast de centrale website heeft het RMC- ook de digitale Ggroene Aagenda, waarin groene activiteiten in de gehele Rotterdamse regio worden belicht, en een aantal 'subsites', zoals www.groene4daagse.nl over het jaarlijkse wandelevenement, en een website speciaal gericht op het Atalantajongerenproject: www.atalantajongeren.nl. Ook is er een subsite voor het Natuur-in-Kaartproject: www.natuurinkaart.nl (zie hoofdstuk ...). Voor 2008 is een aparte website in de maak voor het Parkenoverleg (www.parken.info), die ook aansluiting heeft bij het Ggroenjaar 2008 (zie hoofdstuk ...). Eind 2008 wordt er gestart met de website www.koopregionaleprodukten.nl in het verlengde van het project 'Llekker Rotterdams' (meer-jarenproject 2008-/2009), zie hoofdstuk ...).

4. Natuur en Ruimte

Het werkveld **N**atuur— en **R**uimte wordt bij het milieucentrum gecoördineerd door **Wouter Bauman**. Hij houdt zich bezig met groene ruimte, stadsnatuur en ruimtelijke ordening. Vanuit dit werkveld wordt er ook gezorgd voor overleg tussen ‘groene groepen’ en worden de ontwikkelingen in de (deel)gemeente(n) gemonitord. Het werkveld **N**atuur— en **R**uimte biedt ook de praktische, inhoudelijke en juridische ondersteuning aan natuur— en bewonersgroepen in de stad, **en i-** In toenemende mate ook aan individuele bewoners die het milieucentrum benaderen om raad en advies.

Met opmaak: Lettertype: Cursief

4.1 Parkenoverleg

In 2007 is het **P**arkenoverleg opgezet. Een kennismakingsbijeenkomst en een eerste overleg hebben plaatsgevonden met vertegenwoordigers van parken uit Rotterdam. In 2008 wordt dit gecontinueerd. Het RMC organiseert en coördineert de bijeenkomsten en is de **k**artrekker van het parkenoverleg.

4.2.1 Aanleiding

Het RMC wil meer doen voor **zijnhaar** achterban en voor Rotterdammers die zich bekommeren om natuur en milieu in hun stad. Ook heeft het Rotterdams bestuur aangegeven dat **hetzij** behoefte heeft aan een aanspreekpunt om belanghebbenden van parken te benaderen. Met belanghebbenden worden in dit geval Rotterdammers bedoeld die zich inspannen voor een park, of **die** waarde hechten aan hun directe leefomgeving. Er was weinig contact tussen belanghebbenden van de diverse parken. **TijdensMet** het **P**arkenoverleg kan kennis worden uitgewisseld. Het **P**arkenoverleg is een spreekbuis richting het Rotterdamse bestuur. Andersom heeft het bestuur de mogelijkheid om via het parkenoverleg een groot deel van de betrokkenen en/of gebruikers van parken in Rotterdam te benaderen.

4.2.2 Doelen

Het Parkenoverleg wil een platform vormen voor (stads)parken in Rotterdam, met het doel communicatie tussen diverse partijen te bevorderen. Partijen die hier baat bij hebben zijn de ‘Vrienden van het Park’, bewonersorganisaties, het Rotterdamse bestuur en het Rotterdams Milieucentrum. Door het overleg wordt het leggen van contacten versneld. Tussen de partijen wordt kennis uitgewisseld. Ook kan met het overleg initiatieven en processen in gang worden gezet. De betrokkenheid van de Rotterdammers bij de parken wordt vergroot. Dit leidt tot een hogere kwaliteit van het groen in Rotterdam.

4.2.3 Overleg

In het Parkenoverleg **zittenijn** vertegenwoordigers van de volgende parken: de parken van Hoek van Holland, de parken van Hoogvliet, Het Park (bij de Euromast), het Rozenburgpark, Park Zestienhoven, Roel Langerakpark, Vroesepark, het Wollefoffenpark, het park aan de Hudsonweg, het -Kralingse **B**bos en het Schiebroekse park.

In 2008 kan het aantal deelnemers gaan uitbreiden. Uiteindelijk wordt dan een groot deel van de parken in Rotterdam vertegenwoordigd. Vier maal per jaar vindt een overleg plaats. De diverse partijen wisselen tijdens bijeenkomsten kennis uit omtrent initiatieven, ideeën en projecten zoals: (thema)wandelroutes, rondleidingen, beplanting, inspraak op beheer, inrichting enz.. Gastsprekers zorgen voor de benodigde extra in**brengput**. **Ieder jaar kan een vertegenwoordiger van een park Jaarlijks kan een park aanbieden** een excursie **te** geven in haar **of zijn** park. Ook worden excursies georganiseerd.

4.2.4 Ondersteuning

Het RMC biedt de deelnemers aan het Parkenoverleg de volgende ondersteuning:

- Ondersteuning voor het opstarten van een vrienden- of werkgroep
- Locatie waar het Parkenoverleg kan plaatsvinden
- Netwerk aan contacten
- Werkgeld /Projectgeld
- Coördinatie
- Organisatie
- Kennis en informatie
- Promotie (nieuwsbrief, pers)

4.2.5 Plannen

Gekoppeld aan het Groenjaar 2008 heeft het parkenoverleg de volgende plannen:

- Parkendag: Elk jaar is er een nationale parkendag. Deze dag is een mooi aanknopingspunt om een gezamenlijk evenement te bedenken voor de parken in Rotterdam.
- 'Park in Kaart': Informatieborden bij alle parken. Bij verschillende ingangen kunnen borden worden geplaatst met een plattegrond van het park en de natuurwaarden van het park. De gegevens van de natuurwaarden kunnen onder andere worden verkregen uit resultaten van het project 'Natuur in Kaart'.
- Gezamenlijke website Rotterdamse parken- (www.rotterdamseparken.nl / www.parken.info).

4.2 Natuur in Kaart

Natuur in Kaart is gericht op het opleiden van 'natuurinventariseerders'. Dit zijn vrijwilligers die in samenwerking met de 'stadsecologen' van bSR ecologisch advies (voorheen bureau Stadsnatuur Rotterdam) de flora en fauna in de stad monitoren. Vrijwilligers zijn onontbeerlijk bij natuurinventarisaties.

Het is uiteraard van groot belang dat er zicht blijft op de flora en fauna in en rond de stad. Gegevens die door vrijwilligers worden verzameld over de natuur worden gebruikt en verwerkt door het CBS en dringen zelfs door tot Europees niveau.

In 2008 gaat het RMC in samenwerking met bSR weer een drietal cursussen opstarten en worden een aantal werkgroepen van natuurinventariseerders actief ondersteund.

De cursussen worden ontwikkeld en uitgevoerd in samenwerking met bSR ecologisch advies, datie ook de 'spin in het web' van de inventarisaties is. bSR zorgt voor de doorkoppeling naar landelijke netwerken en databanken. De publiciteit, werving en inschrijvingen voor de cursussen worden verzorgd door het RMC. Het RMC is tevens verantwoordelijk voor de financiering van de inventarisatiecursussen via fondsen.

Helaas ontbreekt nog een solide financiële basis voor het project Natuur in Kaart, dat een bedrag van minimaal € 50.000,- euro nodig heeft op jaarbasis. Uit eigen middelen maakt het milieucentrum maakt uit eigen middelen een bedrag van € 15.000,- euro vrij voor directe cursuskosten, en er worden er uren ingezet voor de werving en begeleiding van vrijwilligers. Ook in 2008 is Natuur in Kaart dus afhankelijk van diverse (vaak eenmalige) fondsgelden. Deze kwestie zal bestuurlijk worden aangekaart.

Gewijzigde veldcode

Met opmaak: Tekstkleur: Blauw

Met opmaak:
Standaardlinea-lettertype

4.3 Groenpunt

Na een wat rustigere periode is het ~~Groenpunt-overleg~~ ~~Groenpuntoverleg~~ in 2007 weer opgestart. De deelnemers zijn vastberaden om in 2008 het overleg actief voort te zetten. Nieuwe locaties staan al [als potentieel Groenpunt](#) op de nominatielijst ~~als potentieel groenpunt~~.

[Het Groenpunt is een samenwerkingsverband van een aantal organisaties, die ernaar streven dat het milieu in onze samenleving weer de plaats krijgt die het verdient.](#) Naast het RMC bestaat het samenwerkingsverband uit: het NIVON Rotterdam, het IVN-consulentschap Zuid-Holland, de Stichting Landschapsonderhoud Rotterdam, de Rotterdamse Bond van Volkstuinders, de stichting Ark en de gemeentelijke dienst Sport en Recreatie ([nNatuur](#)- en milieueducatie). [De deelnemers aan](#) Het Groenpunt komen meerdere malen per jaar bij elkaar om groene activiteiten te ontwikkelen of op elkaar af te stemmen. Een of twee maal per jaar wordt een echt Groenpunt(paaltje) geslagen in een (natuur)gebied, dat op een of andere manier bedreigd wordt of waar vrijwilligers actief zijn in het beheer. Ook de website [www.groenpunt.nl](#) is een van de activiteiten van [H](#)het [G](#)groenpunt. Er wordt vanuit [H](#)het Groenpunt samengewerkt rond de activiteiten in de landelijke Groene [M](#)maand.

Met opmaak: Lettertype: (Standaard)
Arial, 11 pt

Met opmaak: Lettertype: (Standaard)
Arial, 11 pt

4.4 Groene4sprong

De **Groene4sprong** is een wandelevenement in het kader van het Groenjaar 2008. Rotterdammers van alle leeftijden en diverse achtergronden worden uitgenodigd te wandelen in de stad. Op een zondag worden vier korte wandelingen van maximaal ~~tien~~4 kilometer aangeboden in de vier windrichtingen. Alle wandelingen starten in de **Groene Oase** bij de 'groene viersprong', een richtingaanwijzer die de vier wandelingen aangeeft. De vier wandelingen worden speciaal voor het ~~G~~groenjaar 2008 ontwikkeld en zijn het gehele jaar ~~ook~~ te downloaden vanaf het internet ([www.degroene4sprong.nl](#)) en dus ook buiten het evenement om te bewandelen. Daarnaast komen de vier wandelingen in een wandelboekje uit.

Het accent van de vier wandelingen komt te liggen op de natuur en het groen in de stad Rotterdam. Onderweg zijn diverse 'Groenpunten' te bezichtigen en worden er korte rondleidingen georganiseerd in parken ~~en~~, binnenterreinen. ~~Ook~~ is er tekst en uitleg over bijzondere groene locaties en (bewoners)initiatieven in de stad.

4.5 Groene Oase

De Groene Oase is een activiteit gericht op een grote groep Rotterdammers van alle leeftijden en ~~met~~ diverse achtergronden. De Groene Oase, het best te omschrijven als een 'tijdelijk stadsparkje', werd tijdens de ~~A~~autovrije dag op 16 september 2007 voor het eerst in Rotterdam gepresenteerd. In 2008 wil het milieucentrum de Groene Oase op het Noordplein (deelgemeente Noord) opbouwen en hier een aantal dagen 'groene' en milieugerelateerde activiteiten organiseren. De Oase sluit aan bij de activiteiten van het Klimaatfestival en de ~~W~~week van de ~~V~~vooruitgang in 2008 (zie hoofdstuk ~~5~~, ~~blz.~~ ~~.....~~).

Het is de bedoeling dat de Groene Oase ieder jaar opnieuw op een andere wijklocatie is te vinden.

Onderdeel van het programma van de Groene Oase is het nieuwe wandelevenement de 'Groene4sprong'. Er worden tijdens dit evenement vier korte wandelingen aangeboden in de vier 'windrichtingen'. Alle wandelingen starten in de Groene Oase (zie hoofdstuk 4.7).

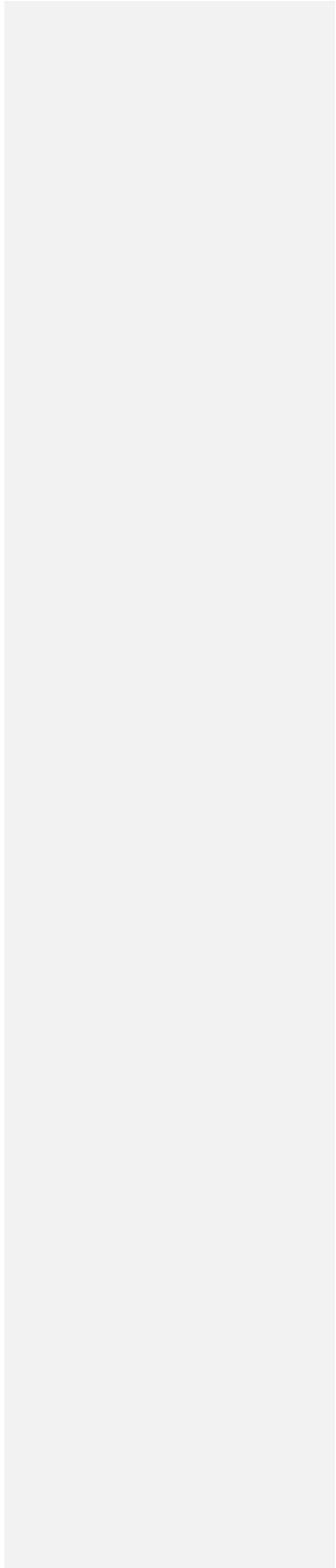
In de Groene Oase worden verschillende activiteiten aangeboden, gericht op zowel kinderen, als jongeren en als volwassenen.

4.6 Klankbordgroep Natuur en dierenwelzijn

Eind 2007 is de klankbordgroep Natuur— en dierenwelzijn van start gegaan. Naast ambtenaren van de Bbestuursdienst zijn in deze groep de Dierenbescherming Rijnmond en het Rotterdams Milieucentrum vertegenwoordigd. De taak van de klankbordgroep is het doen van krijgt tot taak voorstellen te doen die moeten leiden tot een gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid. Daarnaast wil de gemeente de taken van de klankbordgroep verbreden door ook zaken rond (stads)natuur en natuureducatie te bespreken.

De klankbordgroep adviseert direct aan de wethouder buitenruimte en dierenwelzijn.

5. Lucht, klimaat en mobiliteit

Het werkveld luchtkwaliteit, [klimaat en mobiliteit](#), [klimaat en energie](#) is zeer breed. Voor het RMC coördineert *Isolde van Overbeek* de activiteiten op dit gebied. De ontwikkelingen rond deze thema's worden door het milieucentrum nauw in de gaten gehouden, zowel regionaal, nationaal als mondiaal.

Om het aandeel in CO₂-uitstoot te halveren, heeft gemeente Rotterdam het Rotterdam Climate Initiative (RCI) in het leven geroepen. Het Actieprogramma 2007-2010 van het RCI bevat 29 acties – verdeeld over vijf deelprogramma's c.q. speerpunten - voor de periode 2007 tot en met 2010. Het RMC zal de activiteiten van het RCI kritisch blijven volgen.

Het Rotterdams Milieucentrum zal ook de plannen om twee kolencentrales op de Maasvlakte te bouwen, kritisch volgen. Steenkool is immers de meest verontreinigende fossiele brandstof, met de hoogste CO₂-uitstoot per eenheid geproduceerde energie. Dit past niet in de reductiedoelstellingen van het Rotterdam Climate Initiative om in 2025 de uitstoot van CO₂ met vijftig procent te hebben verminderd ten opzichte van 1990.

De activiteiten rond luchtkwaliteit en klimaat lopen als een rode draad door alle activiteiten van het RMC heen.

5.1 Energieproject 'bestaande bouw'

Begin januari 2007 lanceerde het RMC samen met de drie andere milieucentra (Den Haag, Utrecht en Amsterdam) de campagne 'Energiebesparing bij koopwoningen voor de vier grote steden'. Het is een campagne gericht op eigenaren/verhuurders en op eigenaren/bewoners. Het Algemeen Dagblad wijdde op 24 februari 2007 een pagina aan het plan.

In alle vier de grote steden staat een aanmerkelijke voorraad particuliere woningen waarin ruim tien procent van alle energie wordt verbruikt. Qua energiebesparing in de bestaande woningvoorraad valt dus veel te winnen, mits die besparing goed wordt aanpakt. Dat betekent dat er duidelijkheid moet zijn naar eigenaren toe, dat de financiering goed geregeld moet worden, en dat besparing direct te merken is in een lagere energierekening.

Het RMC wil in Rotterdam een stedelijk servicepunt. Niet een nieuw loket, maar een aantrekkelijke, expositieachtige opzet op een centrale plek in de stad. Mensen kunnen hier binnenlopen en één of meer (gedeeltelijk) nagebouwde panden bekijken. Ook kunnen bezoekers een duidelijk en onafhankelijk advies krijgen over hoe zij hun pand als geheel kunnen aanpakken (dus niet het dak bij de ene, de vloerisolatie bij een andere en de ketel bij de volgende [aannemer](#)). Het RMC noemt dit servicepunt met een lage drempel 'de (t)huishaven'.

In 2008 hoopt het RMC aan de slag te kunnen met het project, te beginnen met het organiseren van een excursie –voor onder andere raadsleden– naar een passief huis, bijvoorbeeld in Antwerpen of in Keulen, en het uitwerken van de plannen voor de (t)huishaven die in 2009 moet worden gerealiseerd.

5.2 Wijkactiviteiten

Het RMC wil het komende jaar een groot aantal wijkgerichte activiteiten uitvoeren. Theatervoorstellingen over klimaat, de Klimaat, Want?, het FLEX Fietsfestival voor jongeren, [en](#) de campagne 'Lekker Rotterdams': [dit alles in](#) een volledig programma in de [Wweek](#) van de [Vvoortgang](#) in en rond de Groene Oase op het Noordplein.

5.2.1 De Wereldwachter

'De [Wwereldwachter](#)' is een theater[voorstelling](#) waarin [met weinig woorden gebruikt](#) de boodschap [met weinig woorden](#) zeer duidelijk wordt overgebracht. Het is een theater[voorstelling](#) over het milieu, het klimaat en de luchtkwaliteit. Een voorstelling voor op pleinen en in parken, in scholen en buurthuizen. Na de theater[voorstelling](#) wordt meestal door een Rotterdams [Mmilieuvorlichter](#) meer verteld over de luchtkwaliteit en [het](#) milieu. Bij de voorstelling hoort een boekje. [Hier-waarin staatnaast](#) informatie over de voorstelling, [worden-eok](#) de Rotterdamse maatregelen [worden](#)-belicht, en [zijn ook](#) tips te vinden [zijn](#)-over wat je zelf kunt doen om de uitstoot van koolstofdioxide en verslechtering van de luchtkwaliteit te voorkomen.

5.2.2 Klimaat, [Wwant?](#)

De Klimaat, [Want?](#) ging in 2007 van start tijdens het [dertigste30^{ste}](#) Ortel Dunyafestival. Milieuminister Jacqueline Cramer en participatiewethouder Orhan Kaya beschilderden [daar](#) de eerste paneeltjes voor de wand. Met kleine schildertentjes trok de 'Klimaat, [Want?](#)'

daarna van wijk naar wijk. In de tentjes konden Rotterdammers onder begeleiding van beeldendbeeldende kunstenaars kleine paneeltjes beschilderen of beschrijven over het klimaat. Dit leidde tot een verzameling van duizenden kleine kunstwerkjes die tijdens de Autovrije dDag op 16 september 2007 voor het stadhuis op de Coolingsingel werden tentoongesteld. In 2008 gaat de 'Klimaat Want?' verder met zijnhaar activiteiten. hetgeenwat moet resulteren in een nog grotere expositie op het Noordplein tijdens de Autovrije dDag 2008. Het is de bedoeling dat erkomend jaar ook (meer) Rotterdamse prominenten een boodschap achterlaten op de 'wand'.

5.2.3 Flex Fietsfestival 2008

Meer jongeren moeten fietsen! Dat is de doelstelling van het FLEX Fietsfestival 2008. e-Een activiteit in het kader van MilieuDiversMilieuDiversdienst (zie blz...): De opzet en de programmering voor en van het Fietsfestival worden in een apart projectplan verder uitgewerkt.

5.2.4 De Week van de Vvooruitgang

Tijdens de 'Week van de Vvooruitgang' en de Autovrije dDag in 2008 organiseert het RMC haar activiteiten op en rond het Noordplein. De Groene Oase (zie ook blzpag....) en de Klimaat Want? (zie 5.2.2.) zijn hier het middelpunt. Deze aanpak ondersteunt een 'groeimodel' (wat bedoel je hier precies mee?) van 'de Wweek van de Vvooruitgang' en de Autovrije dDag door ieder jaar het accent te leggen op een andere deelgemeente. Hiermee streven we naar het uitgroeien van de activiteiten van 'de week' en de Autovrije Dag naar meer gebieden in Rotterdam dan alleen het centrum. In 2009 staat het Heemraadsplein in de planning.

De programmering rond de Groene Oase is vooral gericht op bewoners van Noord. M-maar tijdens de Autovrije dDag zal ookwordt er aansluiting worden gezocht bij de activiteiten in het Rotterdamse centrum en is het aanbod op het Noordplein voor een breder publiek toegankelijk. Voorwaarden zijnis wel dat de deelgemeente Noord meedoet aan de Autovrije Dag en dat een deel van de deelgemeente ook daadwerkelijk autovrij wordt gemaakt.

Het plan en het groeimodel 'Wweek van de Vvooruitgang' worden in een apart projectplan verder uitgewerkt.

5.2.5 Klimaattentoonstelling in de wijken

Het IVN heeft een reizende tentoonstelling over het klimaat laten maken. Deze tentoonstelling, 'Het klimaat verandert. Heb je het al gemerkt?', reist sinds april 2007 langs bibliotheken, wijkgebouwen en bezoekerscentra bij verschillende natuurgebieden in Nederland. De tentoonstelling laat zien wat de effecten en gevolgen zijn van veranderingen

in het klimaat. Tijdens het Dunyafestival op 27 mei 2007 was de klimaattentoonstelling in het Atalantapaviljoen van het Rotterdams Milieucentrum te bekijken.

Gemeente Rotterdam heeft veel aandacht voor het klimaat. De tentoonstelling van het IVN is een mooie manier om het onderwerp op wijkniveau bij mensen onder de aandacht te brengen. Het RMC wil de tentoonstelling daarom vaker inzetten, bijvoorbeeld tijdens de Autovrije dag in september, in buurthuizen en bibliotheken. De tentoonstelling is echter steeds bezet. Het RMC vatte toen het idee op om een tweede klimaattentoonstelling te laten maken. Die tentoonstelling kan zich tegelijkertijd op Rotterdam toespitsen. Met de op Rotterdam georiënteerde tentoonstelling gaat het RMC naar diverse wijklocaties toe waar nieuwe doelgroepen worden bereikt.

Het IVN is met het idee akkoord gegaan, op voorwaarde dat het IVN eigenaar van het tentoonstellingsontwerp blijft. Als eigenaar zal het IVN opdracht voor de bouw van een extra tentoonstelling geven. Het RMC neemt daarvan de kosten op zich. In 2008 hoopt het RMC alsnog aan de slag te kunnen gaan met de tentoonstelling.

5.2.6 Lekker Rotterdams

Met het project 'Lekker Rotterdams' wil het RMC de regionale producten aan een breder publiek presenteren via de website www.koopregionaleproducten.nl. In aansluiting op de activiteiten tijdens de 'Wweek van de Vvooruitgang' (zie 5.2.4) worden er ook een kleine regionaleproductenmarkt georganiseerd en een Lekker Rotterdamsdiner.

'Lekker Rotterdams' wordt in een apart projectplan verder uitgewerkt.

Gewijzigde veldcode

6.1 Milieudivers

Het ~~W~~Werkveld MilieuDivers betreft jongeren en Rotterdammers met een allochtone achtergrond bij het milieucentrum en ~~zijn~~haar achterbangroepen. *Mohamed Hacene* is ~~co~~ördinator van MilieuDivers.

Activiteiten ~~worden ingaan ook in~~ 2008 ~~in samenwerking met het Haags Milieucentrum opgezet. Bij de speciale subsidieregeling 'Van deur naar dampkring' van het ministerie van VROM is een bijdrage aangevraagd voor MilieuDivers, dat in 2008 weer uitdøer in~~ twee trajecten ~~bestaat~~:-

Traject ~~A~~ is gericht op Rotterdammers ~~en Hagenaars~~ met een ~~a~~Allochtone achtergrond, ~~en traject J~~ is gericht op jongeren. Wat er in 2005 tot en met 2007 is opgebouwd aan contactennetwerk leidt in 2008 tot een goede 'oogst'. Door verschillende (zelf)organisaties van allochtonen en jongerenclubs worden milieuwergroepen opgericht. Vanuit deze werkgroepen wordt aansluiting gezocht bij lokale natuur- en milieuorganisaties. De zelforganisaties weten nu de weg naar het Rotterdams Milieucentrum te vinden om ~~gezamenlijk~~gezamenlijke activiteiten te organiseren.

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet

6.1.1 2008

In 2008 worden ~~een aantal~~ ~~er~~ nieuwe ~~wijk~~bijeenkomsten georganiseerd ~~in Rotterdam en Den Haag~~ om nog meer groepen te bereiken en om verder te gaan met de al bereikte groepen. Ook worden enerzijds allochtone zelforganisaties handreikingen geboden om binnen hun organisatie een werkgroep milieu op te richten. Anderzijds worden de milieclubs geadviseerd en gestimuleerd meer open te ~~staan~~zijn voor andere doelgroepen.

In het najaar van 2008 wordt ~~er~~ een nieuwe cursus ~~Rotterdams Milieuvorlichter (RMV) voor jongeren (de RMV's en H MV) georganiseerd, en analoog hieraan de cursus Haags Milieuvorlichter (H MV)~~. Met de bestaande RMV's worden zoveel mogelijk voorlichtingen gegeven aan jongerencentra en scholen.

MilieuDivers heeft een voorbeeldfunctie voor andere steden in de regio. Door de verscheidenheid ~~van in (bedoel je verschil of afwisseling? Dan is het inderdaad 'in'. Bedoel je een gevarieerde veelheid, dan is het 'van')~~ activiteiten draagt MilieuDivers een steentje bij ~~aan~~ de inburgering van allochtonen. Juist de deelname aan organisaties die zich richten op milieu, duurzaamheid, klimaat, en ~~de~~ deelname aan 'groene activiteiten' zoals wandelingen, excursies en cursussen in de regio, zal de integratie van allochtonen in de samenleving bevorderen.

6.1.2 werkwijze

MilieuDivers 'klopt' direct ~~op~~aan de deur bij de mensen in de wijken met onderwerpen die reiken tot aan 'de dampkring'. In wijkbijeenkomsten, excursies en cursussen zijn het thema's als klimaatverandering, luchtkwaliteit, duurzame ontwikkeling, ~~en~~ (stads)natuur en biodiversiteit die aan de orde komen en direct met mensen worden besproken. Ook worden regelmatig gastsprekers uitgenodigd van natuur- en milieuorganisaties. Het project MilieuDivers is laagdrempelig en gericht op bewoners met een allochtone achtergrond en jongeren.

6.2 MilieuDivers traject A

6.2.1 MilieuDiversbijeenkomsten

Het RMC ~~en het HMC~~ organise~~ren~~er in samenwerking met zelf-~~organisaties~~, wijkorganisaties en het sociaal cultureel werk bijeenkomsten in ~~de~~ Rotterdamse ~~en Haagse~~ wijken. ~~De bijeenkomsten zijn~~ gericht op ~~bewoners~~Rotterdammers met een allochtone achtergrond. Tijdens ~~de~~ze bijeenkomsten wordt op een toegankelijke manier informatie gegeven over ~~het~~ milieu, luchtkwaliteit, klimaatverandering en duurzaamheid. Er wordt ~~tijdens de bijeenkomst~~ een videodocumentaire uit de serie 'Cineac Abroad' vertoond, er

spreken gasten van lokale natuur- en milieuorganisaties, en er is debat en discussie over de situatie in de wijk tot mondiale milieuonderwerpen en vooral over wat je zelf kunt ondernemen in eigen straat en buurt.

6.2.2 Cineac Abroad

Cineac Abroad zijn (*low budget*) documentaires uit herkomstlanden over natuur en milieu uit herkomstlanden. De Cineacdocumentaires worden gemaakt door vrijwilligers van Cineac TV en laten zien wat er speelt op natuur- en milieugebied in de landen waar wordt gefilmd. In de documentaires worden juist ook groene burgerinitiatieven in beeld gebracht worden belicht, maar ook de gevolgen van de klimaatveranderingen worden in beeld gebracht. In 2006 kwam de eerste documentaire uit over Noord-Marokko, met de titel 'Cineac Nador', over Noord-Marokko, in 2008 wordt een tweede film in de serie gemaakt, ditmaal over Suriname, met de titel 'Cineac Paramaribo Langetabbetje' over Suriname. Een derde documentaire, die over Turkije zal gaan, zit in de planning.

Met opmaak: Lettertype: Cursief

De Cineacdocumentaires Cineacdocumentaires worden ook op het lokale tv-TV kanaal tv-kanaal van Rotterdam en Den Haag uitgezonden.

6.2.3 Excursie Stille naast de stad

In 2008 wordt weer een aantal excursies met de titel 'Stille in en naast de stad' worden of in 2008 weer een aantal excursie georganiseerd. Het zijn excursies naar de groene ruimte rond de stad, maar ook naar bijzondere groene plekken in Rotterdam en Den Haag, de stad zoals het Arboretum Trompenburg, het eiland van Brieneoord, het Kralingse Bos en De Esch. Het doel is de deelnemers in contact te brengen met de rust van de natuur. De bedoeling is om even op adem te komen en 'stil te staan' bij de natuur in en rond de stad.

Tijdens de excursie zal het onderwerp natuur ter discussie staan, wordt er kennisgemaakt met de natuurbeheerders, bijvoorbeeld zoals van het Zuid-Hollands Landschap en/of Natuurmonumenten, en/of het Nederlandse boerenbedrijf.

6.3 MilieuDiversactiviteiten traject J

6.3.1 Cursus Rotterdams / Haags Milieuvorlichter (RMV / HMY)

Rotterdams en Haags Milieuvorlichter (RMV / HMY) is een cursus bedoeld voor jongeren van 14 tot en met 29 jaar. Tijdens de cursus komen de volgende onderwerpen als luchtkwaliteit, duurzaamheid en klimaat aan bod. De deelnemers krijgen ook een praktijk gerichte training communicatie.

Na de cursus zijn de jongeren in staat zelfstandig voorlichtingen te geven aan leeftijdsgenoten over milieuonderwerpen in Rotterdam op scholen, in buurthuizen en jongerencentra in Rotterdam en Den Haag aan leeftijdsgenoten over milieuonderwerpen. De milieuvorlichters beschikken over twee educatiepakketten die de afgelopen twee jaar zijn ontwikkeld: 'Ieders Lucht' en 'Ons Klimaat'. Deze pakketten bestaande uit een boekje en een dvd/cd-DVD-CD-rom.

Op de dvd/cd-DVD-CD-rom staan de FLEX M-uitzendingen over klimaat en luchtkwaliteit, een bruikbare powerpointpresentatie en diverse documenten. De cd-rom is gekoppeld aan een speciale website www.iederslucht.nl of www.onsklimaat.nl. Op de websites wordt de informatie bij up-to-date gehouden.

6.3.2 FLEX M

FLEX is een goed bekeken jongerenprogramma op ETV met talloze onderwerpen. FLEX met de toevoeging M zijn programma's gericht op jongeren met ~~als~~ onderwerpen als milieu, klimaat, energie en luchtkwaliteit. In 2006 maakten het RMC in samenwerking met Macambamedia en ETV vijf edities over luchtkwaliteit, ~~en~~ in 2007 ~~vijf~~ programma's over luchtkwaliteit en klimaat. Onderdeel van de programma's zijn twee videoclips van speciaal voor FLEX M gemaakte raps door de Rotterdamse rappers Clifton Giersthove (C1000) en FT. Casuel.

Het programma sluit zo goed mogelijk aan op de lopende Rotterdamse klimaat- en luchtkwaliteitscampagnes. De in totaal negen tv programma's worden in 2008 opnieuw uitgezonden op ETV (www.etv.nl).

In 2008 worden ~~vier~~ nieuwe tv-programma's gemaakt, waarvan er twee geheel gaan over fietsen en andere vormen van mobiliteit. Ook wordt een nieuwe rap gemaakt over fietsen. De tv-programma's sluiten goed aan bij de activiteiten tijdens de Wweek van de Vooruitgang en het FLEX Fietsfestival 2008.

6.3.4 Flex Fietsfestival 2008

Meer jongeren moeten fietsen! Dat is gezond, snel en beter voor het milieu. Dat is de boodschap van het eerste FLEX Fietsfestival dat in 2008 wordt georganiseerd. De fiets wordt door veel Rotterdamse jongeren gezien als een teken van 'armoede': j-Je hebt weinig geld als je op de fiets moet. Het is een festival waar alles in het teken van 'de fiets' staat. Sporten met fietsen, vakantie met fietsen, dansen met fietsen, werken met fietsen, kunst met fietsen, muziek met fietsen en natuurlijk fietsen met fietsen.

Ook wordt een breed aanbod van nieuwe zit-, lig- en stafietsen getoond en is er een tweede hands fietsmarkt. De weg naar de fiets wordt hierdoor gemakkelijker gemaakt.

Het RMC verwacht met het Flex Fietsfestival veel promotie te maken voor het fietsen onder jongeren. Ook de media zullen zullen er zeker veel aandacht aan gaan besteden. Twee uitzendingen van FLEX M (zie 6.3.2) zullen worden gewijd aan fietsen en alternatieve vormen van mobiliteit.

6.3.5 The Bet

The Bet is een weddenschap. Scholieren wedden met hun schooldirectie, gemeente óf met een bedrijf uit hun gemeente dat het hen lukt om in twee maanden tijd acht procent ~~8%~~ CO₂ te besparen.

The Bet wordt sinds 2000 met groot succes georganiseerd. In 2000 gingen ruim vierduizend ~~4000~~ jongeren in heel Nederland een weddenschap aan met toenmalig minister Pronk van VROM. Vanwege het grote succes is The Bet in 2003, 2004 en 2005 in diverse gemeenten en provincies doorgegaan.

In september 2007 ging The Bet opnieuw van start in Rotterdam. In totaal zullen ~~er~~ vijf scholen deelnemen aan The Bet. Met The Bet wil Jongeren Milieu Actief ([jongerenafdeling](#)

Met opmaak: Subscript

[van vereniging Milieudefensie](#)) en het RMC laten zien dat je in de tijd die [je gebruikt wordt](#) om te praten, ook gewoon actie [kunt](#) ondernemen.

In het kader van het project 'Zelf aan de slag met luchtkwaliteit' (een regeling in het kader van de [Rotterdamse Aanpak Luchtkwaliteit \(RAL\)](#)) heeft het RMC in samenwerking met Jongeren Milieu Actief ([Jongerenafdeling van Milieudefensie](#)) subsidie [geverkregen](#) om de The Bet in 2007 nogmaals in Rotterdam uit te voeren. Ook voor 2008 wordt opnieuw een subsidiebedrag aangevraagd voor de uitvoering van The Bet op vijf Rotterdamse middelbare scholen.

6.3.6 Jong Groen

In samenwerking met Sport en Recreatie, [afdeling Natuur- en Milieueducatie](#), van de gemeente Rotterdam werd in 2006 door het milieucentrum onderzoek verricht naar jeugd en natuur en milieu. Het onderzoek met de titel 'Jong Groen, Groen Jong' had tot doel het in kaart brengen van het aanbod van natuur- en milieu-activiteiten in Rotterdam en regio voor [de](#) jeugd in de leeftijdscategorie 8--18 [jaar](#).

In het onderzoek werden zowel jeugd- als natuur- en milieuorganisaties benaderd. De wensen van kinderen en jongeren, [en](#) het huidige aanbod en de potenties werden in het onderzoek in kaart gebracht. De uitkomsten van het onderzoek werden besproken tijdens de Groene Conferentie 2006.

Als vervolg op dit onderzoek wil het RMC in samenwerking met Sport en Recreatie en natuur- en milieuorganisaties in 2008 een op de doelgroep gerichte informatievoorziening over natuur en milieu tot stand brengen, en een nieuw aantrekkelijk aanbod voor kinderen en jongeren samenstellen. Via dit aanbod krijgen kinderen/jongeren meer mogelijkheden [om](#) zich aan te sluiten bij natuur- en milieuorganisaties en [om](#) deel te nemen aan activiteiten in Rotterdam en de regio.

Om dit project uit te voeren wordt aansluiting gezocht bij het Groenjaar 2008 en het Jongerenjaar 2009. In 2007 werd een projectplan geschreven en een stuurgroep samengesteld. De stuurgroep, bestaande uit het milieucentrum, Sport en Recreatie en enkele betrokken natuur- en milieuorganisaties, [bepaalt](#) tijdens de looptijd van het project de koers.

7. Landelijke [en regionale](#) samenwerking

[Het RMC neemt deel aan verschillende samenwerkingsverbanden en overleggen op regionaal en landelijk niveau.](#)

[Tussen de vier grootstedelijke milieucentra in Den Haag, Amsterdam, Rotterdam en Utrecht is in de afgelopen jaren een nauwe samenwerking ontstaan. Per jaar overleggen de directeuren minimaal vijf keer. Jaarlijks komen alle personeelsleden van de vier milieucentra bijeen om met elkaar een actueel thema te bespreken en kennis uit te wisselen. Maar ook tussen de beleidsmedewerkers vindt uitwisseling en samenwerking plaats. In 2008 wordt er samengewerkt tussen de vier milieucentra in het project 'Energiebesparing bestaande bouw' \(zie hoofdstuk 5\) en tussen de milieucentra Rotterdam en Den Haag in het project MilieuDivers, met een mogelijke uitbreiding 'upgrade' naar Amsterdam en Utrecht in 2009.](#)

[MilieuDivers \(zie hoofdstuk 6\) is onderdeel van het samenwerkingsverband 'Kleuren Kapitaal' dat door het IVN-consulentschap Zuid-Holland wordt georganiseerd. In dit provinciale \[leer\]\(#\) samenwerkingsverband wordt naar kennisuitwisseling en gezamenlijke](#)

projecten gestreefd. In 2008 wordt wederom een gezamenlijke subsidieaanvraag gedaan bij de Provincie Zuid-Holland.

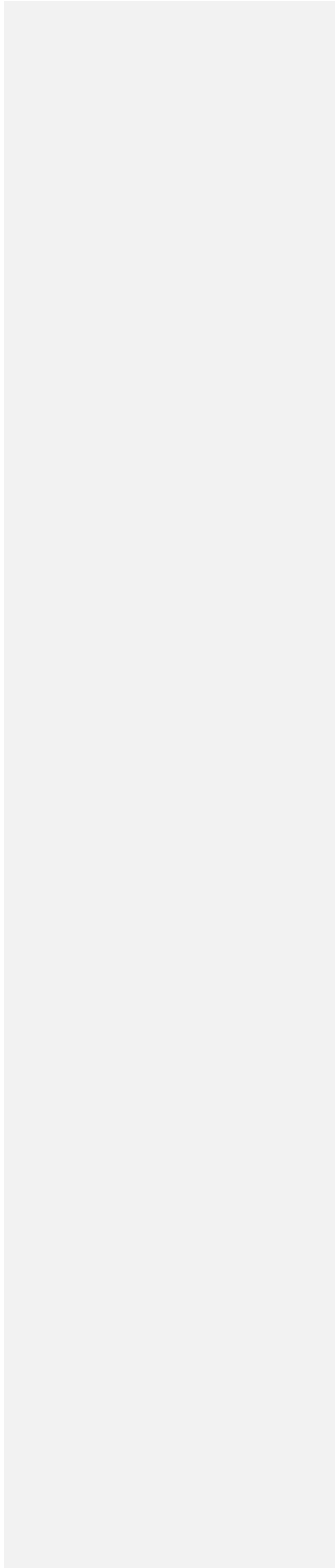
Het milieucentrum participeert ook in de diverse landelijke netwerkoeverleggen van de gezamenlijke Milieufederaties (de zogenoemde Themakringen), zoals 'Lokale invloed' en mobiliteit, en in het strategisch overleg dat door de Stichting Natuur en Milieu wordt geïnitieerd.

In 2007 ontstond het overleg over scheepvaartemissies tussen Milieudefensie, de Milieufederaties Zuid-Holland en Zeeland, stichting De Noordzee, Stichting Natuur en Milieu en de Milieucentra Rotterdam en Amsterdam. In 2008 zal deze samenwerking resulteren in gezamenlijke activiteiten en acties, onder andere gericht op de Internationale Havenconferentie medio 2008 in Rotterdam. Vanuit het samenwerkingsverband scheepvaartemissies zijn ook veel internationale contacten ontstaan.

Met opmaak: Lettertype: 11 pt, Niet Vet, Cursief

Met opmaak: Lettertype: 11 pt

|

8. Begroting 2008

8.1 Lasten

Salarissen:	€ 19084.000
- Directeur	32 uur (per week)
- Beleidsmedewerker milieu en diversiteit	20 uur
- Beleidsmedewerker luchtkwaliteit en klimaat	28 uur
- Beleidsmedewerker natuur en ruimte	28 uur
- Bureaumanager	20 uur
- Diverse projectmedewerkers	p.m.

Overige personele kosten:	€ 102.000
Overige personele kosten projectmedewerkers:	p.m.

Huisvesting en organisatiekosten, websites, e.nieuwsbrieven: € 44.000

Vaste ondersteuningsactiviteiten:

- Groene Agenda	€ 15.000
- Debatbijeenkomsten	€ 4.000
- Groepenoverleg (Parkerenoverleg, Noordrand)	€ 3.000
- Cursussen Natuur in Kaart	€ 15.000

Sub-totaal: € 37.000

Groepensubsidies: € 14.750

Totaal: € 2954.750

8.2 Lasten projecten:

- MilieuDivers en ~~Rotterdams~~ Milieuvorlichters ~~Rotterdam/Den Haag~~ : ~~229-20.1000~~	€
- FLEX M-TV 2008 upgrade 2:	€ 35.000
- Wereldwacht-voorstellingen in de wijk:	€ 8.000
- Jongeren Fietsfestival:	€ 75.000
- Groene4sprong wandeldag:	€ 4542.1000
- Vrijwilligersbegeleiding en werving Natuur in Kaart:	€ 15.000
- Autovrije dDag, week Week van de Vooruitgang:	€ 80.000
- Groene Oase, Groenjaar, Week van de Vooruitgang:	p.m.
- Klimaattentoonstelling:	€ 45.000
- Koopregionaleproducten.nl:	€ 15.000
- Energieproject particuliere bouw (initiatieffase 1):	€ 24.000€
- Jong Groen:	p.m. (in ontwikkeling)€

Totaal projecten: € 57138305.24000

Totaal: € 86633596.98750

Met opmaak: opsommingstekens en nummering

8.3 Baten algemeen:

Gemeente Rotterdam basissubsidie:	€ 213.000
Groepensubsidies:	€ 14.750
Postcodeloterij:	€ 54.000
Eigen inkomsten:	€ ~~140.000~~
Totaal:	€ <u>2954.750</u>

8.4 Baten projecten:

Gemeente, Zelf aan de slag/ ~~(RAL)~~ t.b.v. MilieuDivers/RMV:	€ 20.000
~~(HMC, eigen bijdrage t.b.v. MilieuDivers: € 20.000 *)~~	
Gemeente, Zelf aan de slag/ ~~(RAL)~~ t.b.v. de Wereldwachter:	€ 8.000
Gemeente, ~~Zelf aan de slag,~~ RAL t.b.v. het fietsfestivalproject:	€ 50.000
Gemeente, RCI/ ~~DCMR~~ t.b.v. <u>initiatiefase</u> Energieproject:	€ ~~24.000~~ p.m.
Gemeente, Groenjaar 2008/ ~~LA21~~ t.b.v. Groene4sprong:	€ ~~45-6.1000~~
~~Gemeente, Groenjaar 2008 t.b.v. de Groene Oase~~ p.m.	
Gemeente ~~RAL~~ , FLEX M-TV:	€ 35.000
Gemeente ~~RAL~~ , Autovrije ~~d~~ Dag:	€ 80.000
Gemeente ~~RAL~~ /RCI/ ~~LA21~~ t.b.v. Klimaattentoonstelling:	€ 45.000
Ministerie van VROM 'Van deur tot dampkring' SMOM	€ 159.100
Fondsen/Gemeente LA21 -MilieuDivers	€ 30.000
Fondsen/ ~~Gemeente LA21~~ 'Koopregionaleproducten':	€ 15.000
Fondsen/ ~~Gemeente LA21~~ Fietsfestival:	€ 25.000
~~Fondsen Groene4sprong:~~	€ ~~6.000~~
Fondsen Cursussen Natuur in Kaart:	€ 15.000
<u>Sport en Recreatie, project</u>	
<u>Energieproject particuliere eigenaren:</u>	p.m.
Jong Groen 2008:	p.m.
Totaal projecten:	€ <u>57138305.24000</u>

Totale baten: € 86633.9850-596.750

~~*) = is geen onderdeel van de begroting van het RMC echter wel van de baten van het project~~

Verklaring afkortingen in de begroting:

~~RMC~~	~~Rotterdams Milieuentrum~~
~~RMV~~	~~Rotterdams Milieuvorlichters~~
~~RCI~~	~~Rotterdam Climate Initiatieve~~
~~RAL~~	~~Rotterdamse Aanpak Luchtkwaliteit~~
~~LA21~~	~~Lokale Agenda 21~~

Met opmaak: Lettertype: 10 pt, Cursief

Met opmaak: Lettertype: 10 pt, Cursief

Met opmaak: Lettertype: 10 pt

Met opmaak: Lettertype: Vet, Onderstrepen

Met opmaak: Lettertype: 10 pt, Niet Vet, Niet onderstrepen

Met opmaak: Lettertype: 10 pt, Niet Vet, Niet onderstrepen

Met opmaak: Lettertype: 10 pt, Niet Vet, Niet onderstrepen

DCMR	Milieudienst Rijnmond
GW	Gemeentewerken
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu
SMOM	Subsidieregeling Maatschappelijke organisaties Milieu

Bijlage 1

Bestuursleden:

Crista Vonkeman	voorzitter	Met opmaak: Lettertype: Niet Vet
Patrick van Klink	secretaris	
Taco Schmidt	penningmeester	Met opmaak: Lettertype: Niet Vet
Huib Poortman	bestuurslid	
Rob Lathouwers	bestuurslid	

Denktank:

Jan de Haas		Met opmaak: Lettertype: Niet Vet
Willemien Troelstra		Met opmaak: Lettertype: Niet Vet
Huib Poortman		Met opmaak: Lettertype: Niet Vet

Medewerkers in loondienst:

Allison Bouhami	bureaumedewerker	20 uur *)	Met opmaak: Lettertype: Niet Vet
Angelique Vandevenne	coördinatie milieuvorlichters	p.m. 12 uur	Met opmaak: Lettertype: Niet Vet
Emile van Rinsum	directeur	32 uur	Met opmaak: Lettertype: 10 pt, Niet Vet
Isolde van Overbeek	beleidsmedewerker luchtkwaliteit, klimaat, energie en mobiliteit	286 uur	Met opmaak: Lettertype: 10 pt, Niet Vet
Mohamed Hacene	beleidsmedewerker MilieuDivers	204 uur *)	Met opmaak: Lettertype: 10 pt, Niet Vet
Wouter Baumaen	beleidsmedewerker Natuur en Ruimte	26 uur *)	Met opmaak: Onderstrepen

*) afhankelijk van projectsubsidies kunnen deze uren worden opgehoogd.

Medewerkers op inhuurbasis:

Joost van Toub (RCA)	evenementen en congresorganisator	Met opmaak: Lettertype: Niet Vet
Maurice Backera (bSR)	cursusleider en beleider Natuur in Kaart	Met opmaak: Lettertype: Niet Vet
Wilko de Klerk (Argus)	vormgever	Met opmaak: Lettertype: Niet Vet
Frans Vermeer (KW)	webmaster	Met opmaak: Lettertype: Niet Vet
Bregje van den Brand (SME)	cursusleider	Met opmaak: Lettertype: Niet Vet

Stagiares:

Met opmaak: Onderstrepen

Vaste vrijwilligers *):

Met opmaak: Inspringing: Links: 0 cm, Eerste regel: 0 cm

Koos Leidelmeijer   Parkenoverleg / wandelactiviteiten
Lieke Havermans   Ondersteuning kantoor
Peter van Dalen   De Natuurrubriek
Lilian van der Horst   Luchtkwaliteit, Noordrand

Met opmaak: Onderstrepen

Met opmaak: Inspringing: Links: 0 cm, Eerste regel: 0 cm

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet

*) = vrijwilliger medewerkers die regelmatig werkzaamheden verrichten op kantoor van het RMC.

Met opmaak: Lettertype: 10 pt, Niet Vet

Met opmaak: Inspringing: Links: 0 cm, Eerste regel: 0 cm

Met opmaak: Inspringing: Links: 0 cm, Verkeerd-om: 1,24 cm

Met opmaak: Inspringing: Links: 0 cm, Eerste regel: 0 cm

Rotterdams Milieuvorlichters:

Met opmaak: Onderstrepen

Joke Beekenkamp
Pascal Blinker
Elja van Steense
Rachid el Maghnouji
Desiree Wijntje
Deborah Flantua
Eda Yurdakul
David van Toledo
Jelthro Hornberger
Mohamed Benhida
Samir Al Hanouf
Chahid Moussaoui
Karim Mossaoui
Bilal Benhammou
Amin Mossaoui
Mf. Steenshuis
Jamal Charif
Angelique Mikes
Zakaria Andour
Aart van Bokkum
Martin van Marion
Anthony Hoenjet

In opleiding 2007 – 26 cursisten RMV

*) Een aantal RMV-ers werken ook regelmatig als vrijwilligers.

Met opmaak: Lettertype: 10 pt, Niet onderstrepen

Aangesloten organisaties
(in willekeurige volgorde)

Met opmaak: Inspringing: Links: 0 cm, Eerste regel: 0 cm

1. De Bomenridders
2. Stichting Ark
3. KNNV Rotterdam
4. Groenpunt (samenwerking IVN, NIVON, RMC, SenR, st. Ark, RbVV, SLR)

Met opmaak: Lettertype: (Standaard) Arial, 11 pt

- [5. Recyclicity / 2012 Architecten](#)
- [6. Studio Hergebruik](#)
- [7. Stichting Owaze](#)
- [8. Zweth Kandelaar Front](#)
- [9. Werkgroep Woonmilieu Provenierswijk](#)
- [10. Weidevogelgroep Schieveen](#)
- [11. Vogelklas Karel Schot](#)
- [12. Vogelopvangcentrum de Houtsnip](#)
- [13. Vogel, vleermuizen en vlinderwerkgroep Noordrand](#)
- [14. Vereniging Natuur en Milieubescherming Noordrand](#)
- [15. Ambrosiusgilde Rotterdam](#)
- [16. Arboretum Hoogvliet](#)
- [17. Arboretum Trompenburg](#)
- [18. Bewoners Tegen Vliegtuigoverlast BTV](#)
- [19. Botanische Tuin Kralingen](#)
- [20. Natuur in Kaart](#)
- [21. Bewonerorganisatie Cool, werkgroep wijktuinen](#)
- [22. Dierenbescherming Rijnmond](#)
- [23. Egelopvang Odilia](#)
- [24. Werkgroep Eschpolder](#)
- [25. Fietsersbond, afd. Rotterdam](#)
- [26. Werkgroep Gehavend Rotterdam](#)
- [27. Stichting Gezond Overschie](#)
- [28. Greenpeace regio Rijnmond](#)
- [29. Vereniging Tegen Milieubedrijf](#)
- [30. Stichting Milieu Dichterbij](#)
- [31. IVN Rotterdam](#)
- [32. Werkgroep Kerk en Milieu](#)
- [33. Stichting Landschapsonderhoud Rotterdam](#)
- [34. Milieudefensie, afdeling Rotterdam](#)
- [35. Natuurpad Hillesluis](#)
- [36. Moeras IJscubstraat](#)
- [37. NIVON Rotterdam](#)
- [38. Aktiegroep Het Oude Westen](#)
- [39. Ecoteam Insulinde](#)
- [40. Wijkorgaan Stadsdriehoek, wijktuinengroep](#)
- [41. Stichting Natuurlijk Zuiderpark](#)
- [42. Werkgroep Rotterdams wandelpadennetwerk](#)
- [43. Tunesisch Forum/Arabische Milieuacademie](#)
- [44. Werkgroep MilieuDivers](#)
- [45. Stichting So Mi Tan](#)
- [46. De Speeldernis, natuurspeeltuin](#)
- [47. Stichting Behoud Zestienhovensepark](#)
- [48. Rotterdamse Duurzaamheidsclub](#)
- [49. Samenwerkende Bewonersorganisaties Schiebroek](#)
- [50. VTV Tuinderslust](#)
- [51. Wereld Natuurfonds, regio Rotterdam](#)
- [52. Rotterdamse Bond van Volkstuinders/RBVV](#)
- [53. Stichting SCRAP](#)
- [54. Stichting Rotte-Verband](#)
- [55. Stichting Natuurbescherming Vlinderstrik](#)
- [56. Wijknatuurteam Alexanderpolder](#)
- [57. Wijktuinengroep Ommoord](#)
- [58. PIW Kralingen](#)
- [59. 3VO Rotterdam](#)
- [60. Anti Bulderbaan Comité](#)
- [61. ROVER Vereniging van Reizigers Openbaar Vervoer \(afd. Rotterdam e.o.\)](#)

Met opmaak: Lettertype: (Standaard)
Arial, 11 pt

Met opmaak: Inspringing: Links: 0
cm, Eerste regel: 0 cm

Vertegenwoordiging in overleggen en besturen

1. Klankbordgroep Natuur en Dierenwelzijn van de gemeente Rotterdam
2. Bestuur stichting Studio Hergebruik
3. Klankbord – en projectgroep Kleurenkapitaal Provinciaal project
4. Overleg 4 grootstedelijke milieucentra '4MC'
5. Netwerkgroep Lokale invloed Milieufederaties
6. Netwerkgroep mobiliteit Milieufederaties
7. Landelijk overleg scheepvaartemissies
8. Landelijk Recycle Netwerk

Adres:

Rotterdams Milieucentrum
Coolsingel 57
3012 AB Rotterdam

Telefoonnummers:
010 – 465 64 96
010 – 465 94 09

E.mail:

info@milieucentrum.rotterdam.nl
e.vanrinsum@milieucentrum.rotterdam.nl
m.hacene@milieucentrum.rotterdam.nl
w.bauman@milieucentrum.rotterdam.nl
i.vanoverbeek@milieucentrum.rotterdam.nl
a.bouhami@milieucentrum.rotterdam.nl

Websites / domeinnamen:

www.milieucentrum.rotterdam.nl
www.groeneagenda.nl
www.degroeneagenda.nl
www.iederslucht.nl
www.onsklimaat.nl
www.natuurinkaart.nl
www.atalantajongeren.nl
www.groene4daagse.nl
www.klimaatwant.nl

Websites nieuw in 2008:

www.parken.info
www.rotterdamseparken.nl
www.koopregionaleproducten.nl
www.koopregionaleprodukten.nl

Adres:

Rotterdams Milieucentrum
Coolsingel 57
3012 AB Rotterdam

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet, Niet onderstrepen

Met opmaak: opsommingstekens en nummering

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet, Niet onderstrepen

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet, Niet onderstrepen

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet, Niet onderstrepen

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet, Niet onderstrepen

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet, Niet onderstrepen

Met opmaak: Genummerd + Niveau: 1 + Nummeringopmaakprofiel: 1, 2, 3, ... + Beginnen bij: 1 + Uitlijning: Links + Uitgelijnd op: 0,63 cm + Tab na: 1,27 cm + Inspringen op: 1,27 cm

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet, Niet onderstrepen

Met opmaak: Onderstrepen

Met opmaak: Inspringing: Links: 0 cm, Eerste regel: 0 cm

Met opmaak: Onderstrepen

Met opmaak: Nederlands (Nederland)

Met opmaak: Inspringing: Links: 0 cm, Eerste regel: 0 cm

Met opmaak: Nederlands (Nederland)

Met opmaak: Nederlands (Nederland)

Gewijzigde veldcode

Gewijzigde veldcode

Met opmaak: Nederlands (Nederland)

Met opmaak: Nederlands (Nederland)

Gewijzigde veldcode

Met opmaak: Nederlands (Nederland)

Met opmaak: Nederlands (Nederland)

Gewijzigde veldcode

Met opmaak: Nederlands (Nederland)

Met opmaak: Nederlands (Nederland)

Gewijzigde veldcode

Met opmaak: Nederlands (Nederland)

Met opmaak: Nederlands (Nederland)

Met opmaak: Inspringing: Links: 0 cm, Eerste regel: 0 cm

Met opmaak: Lettertype: (Standaard) Verdana, 9 pt, Niet Vet

Met opmaak: Lettertype: (Standaard) Verdana, 9 pt, Niet Vet